

Schriftmossen (Opegrapha's) rukken op in Vlaanderen ... nog een aanwijzing voor een warmer wordend klimaat!

Klein schriftmos

Wit schriftmos

Slijmige krijtkorst

Op één van de twee excursies in Roeselare van de Vlaamse Werkgroep Bryologie en Lichenologie (VWBL) werden verschillende **Opegrapha**-soorten (Schriftmossen - schorsbewonende korstmossen) aangetroffen. In het Sterrebos te Rumbekke konden zelfs 6 soorten opgetekend worden: **Zwart schriftmos** (*O. atra*), **Klein schriftmos** (*O. niveoatra*), **Geel schriftmos** (*O. ochroceila*), **Verzonken schriftmos** (*O. rufescens*), **Gestippeld schriftmos** (*O. vermicellifera*) en **Wit schriftmos** (*O. vulgata*). **Geel schriftmos** (*O. ochroceila*) is hierbij zelfs nieuw voor het Vlaams district.

Hoffmann heeft tijdens zijn groot-schalige inventarisatie in Oost- en West-Vlaanderen in de periode 1986-1989 op 32.339 bomen (!) 9 locaties met *O. atra*, 2 met *O. cinerea*, 4 met *O. niveoatra*, één met *O. varia*, één met *O. vermicellifera* en twee met *O. vulgata* (Hoffmann, 1993). Een heel aantal van deze locaties bevond zich zeer dicht bij de kustlijn. Een eenvoudig optelsommetje toont aan dat er recent op 30 locaties schriftmossen gevonden werden daar waar Hoffmann in gans Oost- en West-Vlaanderen maar 19 locaties aantrof. Schriftmossen zijn duidelijk aan een opmars bezig. Dit fenomeen blijkt zich immers niet te beperken tot Oost- en West-Vlaanderen. Ook in Vlaams-Brabant werden 6 soorten schriftmossen aangetroffen.

Volgens de Nederlandse lichenologen Aptroot en van Herk nemen lichenen (korstmossen) die een symbiose vormen met de alg (het wier) *Trentepohlia* toe als gevolg van de opwarming van de aarde (2007). Dit fenomeen zou zich vooral in bossen voordoen maar blijkt, alvast in Vlaanderen, ook buiten bossen op te treden. Deze eerder warmteminnende alg, want in oorsprong toch een tropische soort, stuwt dus duidelijk op naar het noorden, hoewel reeds rond 1950 in Nederland bekend op regenbanen op populieren, maar nu ook op andere substraten. Tien jaar terug waren de boomstammen nog groen, nu steeds meer bruinrood door de aanwezigheid van deze alg die rijk is aan de oranje kleurstof β -caroteen! Dit pigment schermt de groene kleur van het bladgroen (chlorofyl) af en biedt in ieder geval bescherming aan de alg tegen fel zonlicht/UV.

Naast de schriftmossen werden nog enkele andere bijzonderheden aangetroffen. Nog maar zelden aangetroffen in het Vlaams district zijn **Slijmige kleikorst** (*Sarcosagium campestre*) (op mossen bij het kasteel) en **Kalkrozijnenkorst** (*Lempholemma chalazanum*) (op en tussen baksteen rond de kerk van Oekene), twee grond- en mosbewonende lichenen waarvan hun aanwezigheid in Vlaanderen nog maar recent aangetoond werd. Deze soorten werden in het verleden ongetwijfeld over het hoofd gezien. Dit geldt zeker ook voor *Arthopyrenia fraxini* op een linde in het sterrebos waarvan de laatste opgave uit het Vlaams district van 1868 dateert (Diekerich & Sérusiaux, 2000).

Aangepaste tekst
van Dries Van den Broeck en Peter Hantson
Foto's: Peter Hantson

Inventarisatie en monitoren van paddenstoelen in Zuid-West-Vlaanderen

Schobbige bundelzwam

Foto: Jimmy Desmet

De paddenstoelenwerkgroep Mycologia Zuid-West-Vlaanderen is reeds jarenlang bezig met de inventarisatie van paddenstoelen in hun werkingsgebied. Tot nu toe is Roeselare en omgeving echter een blinde vlek. Toch komen ook in 'Mandelstreek' vele en soms zelfs spectaculaire soorten voor.

We willen nu samen met en onder leiding van Mycologia Zuid-West-Vlaanderen die blinde vlek doen oplichten. Het gehele jaar door gaan we regelmatig op stap en bezoeken we verschillende plaatsen. We maken notitie van alle waarnemingen en groeiplaatsen per uurhok. Deze lijsten worden dan overgemaakt aan een databank voor paddenstoelen van gans Vlaanderen. Op die manier kunnen deze gegevens gebruikt worden voor het opstellen van verspreidingsgegevens van de verschillende soorten en voor het opstellen van een paddenstoelenatlas en andere wetenschappelijke studies.

Door opvolging van de soortensamenstelling kunnen eveneens gegevens opgemaakt worden met aandacht voor natuurbeheer en de aanwezige diversiteit van de microflora in de bezochte gebieden.

Tijdens de zomermaanden spreken we telkens af op vrijdagavond om 18.45 uur aan Roularta. De excursies gaan door op 13 juni, 1 augustus en 5 september. De plaatsen die we bezoeken worden slechts kort op voorhand vastgelegd, afhankelijk van het weer, het voorkomen van paddenstoelen, enz. Wie de juiste locatie van de activiteiten wil kennen kan kort op voorhand contact opnemen met Koen Maes.

De data voor de herfst-excursies worden aangekondigd in het volgende nummer.

Beardige melkzwam

Foto: Jimmy Desmet